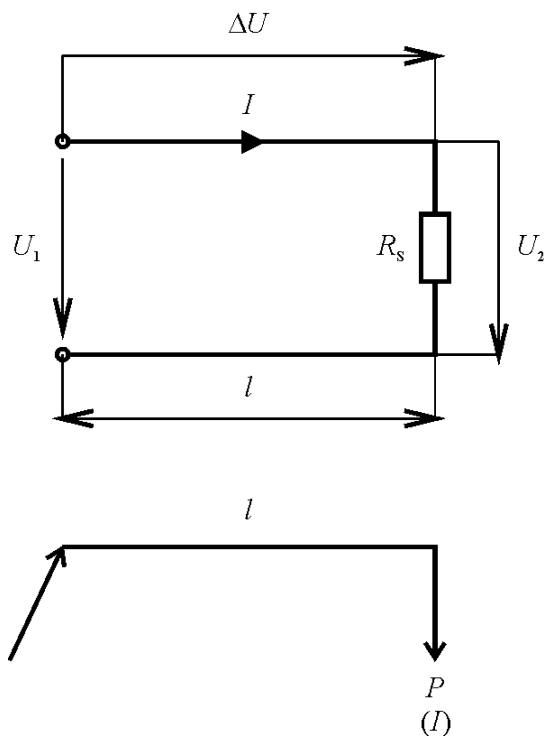

Úbytek napětí v stejnosměrné síti

Vzniká na odporu vodiče R_V průchodem proudu I .

Schéma vedení:

Úbytek napětí na vedení ΔU je dán rozdílem napětí zdroje a napětí na spotřebiči s odporem R_S (je dán rozdílem napětí na začátku a na konci vedení):

$$\Delta U = U_1 - U_2$$

Podle Ohmova zákona platí:

$$\Delta U = R_V \cdot I$$

Úbytek napětí závisí na velikosti odporu vedení R_V a na velikosti procházejícího proudu I , tzn. na zatížení.

Při změnách zatížení se mění úbytek napětí na vedení ΔU a kolísá tím napětí na spotřebiči U_2 , protože $U_2 = U_1 - \Delta U$. Kolísání napětí může ovlivnit správnou činnost elektrického zařízení. Proto by hodnota úbytku napětí neměla překročit stanovenou mez.

Celková délka vodiče je dvojnásobná oproti vzdálenosti zdroje od spotřebiče l (proud teče „tam a zpátky“). Proto:

$$R_V = \frac{2 \cdot \rho \cdot l}{S} \quad [\Omega, \Omega \cdot \text{mm}^2 \cdot \text{m}^{-1}, \text{m}, \text{mm}^2]$$

Po dosazení za R_V tedy platí:

$$\Delta U = \frac{2 \cdot \rho \cdot l \cdot I}{S} \quad [\text{V}, \Omega \cdot \text{mm}^2 \cdot \text{m}^{-1}, \text{m}, \text{A}, \text{mm}^2]$$

Často je odběr zadán pomocí výkonu v kilowattech, pro který platí:

$$P = U \cdot I \cdot 10^{-3} \quad [\text{kW}] \Rightarrow I = \frac{P}{U \cdot 10^{-3}} = \frac{P \cdot 10^3}{U} \quad [\text{A}, \text{kW}, \text{V}]$$

Do vztahu pro ΔU dosadíme za I :

$$\Delta U = \frac{2 \cdot \rho \cdot l \cdot P \cdot 10^3}{S \cdot U} \quad [\text{V}, \Omega \cdot \text{mm}^2 \cdot \text{m}^{-1}, \text{m}, \text{kW}, \text{mm}^2, \text{V}]$$

Lepší představu o úbytku napětí získáme, pokud jej místo ve voltech uvedeme v procentech. Obvykle se proto určuje procentní úbytek napětí $u_{\%}$, pro který platí:

$$u_{\%} = \frac{\Delta U}{U} \cdot 10^2 \quad [\%]$$

kde U je jmenovité napětí sítě.

Dosazením za ΔU získáme výsledný vztah pro procentní úbytek napětí $u_{\%}$ s odběrem v kilowattech:

$$u_{\%} = \frac{2 \cdot \rho \cdot P \cdot l \cdot 10^5}{S \cdot U^2} \quad [\%, \Omega \cdot \text{mm}^2 \cdot \text{m}^{-1}, \text{kW}, \text{m}, \text{mm}^2, \text{V}]$$

Za délku vedení l musíme dosadit v metrech, neboť měrný odpor ρ je vztažen na 1 m délky vodiče.

Někdy je výhodné při výpočtu použít parametr vedení R_K [Ω/km], což je odpor vodiče délky 1 km. Pro celkový odpor vedení R_V potom platí:

$$R_V = 2 \cdot R_K \cdot l \quad [\Omega, \Omega/\text{km}, \text{km}]$$

$$\Delta U = R_V \cdot I = 2 \cdot R_K \cdot l \cdot I = \frac{2 \cdot R_K \cdot l \cdot P \cdot 10^3}{U}$$

$$u_{\%} = \frac{2 \cdot R_K \cdot P \cdot l \cdot 10^5}{U^2} \quad [\%, \Omega/\text{km}, \text{kW}, \text{km}, \text{V}]$$

Za délku vedení l musíme dosadit v kilometrech, protože parametr vedení R_K je vztažen na 1 km délky vodiče.

Pomocí vztahu pro $u_{\%}$ určíme pro daný průřez vedení S procentní úbytek napětí. Častěji určujeme průřez vedení S z požadovaného procentního úbytku napětí $u_{\%}$, který nesmí překročit stanovenou hodnotu, např. 5 %. Potom volíme z jmenovité řady průřezů průřez nejbližší vyšší k průřezu vypočtenému.